

Смјењивање страних владавина у Будви Којовић, поред осталог, доста наметљиво третира кроз држање православаца односно католика, према томе ради ли се о доласку православне или католичке силе. Сликвито и детаљно се излажу догађаји о отпору народа, углавном онога изван града, окупаторима. Француска окупација изазвала је највеће супростављање због контрибуција, регрутовања и тјерања на јавне радове. Истиче се како је отпор Брајића ишао до највећег пожртвовања и безобзирности; у томе је, свакако, одређену улогу имао положај, односно ослонац Брајића на Црну Гору.

Личност Петра I Петровића-Његоша не запажа се много на отвореној сцени. Према излагању, он више дјелује преко других, угледних и утицајних присталица у мјесту. Петар I се у периодима своје власти или премоћног уплива одлучно старао да сузбије пљачку и преступе, чему су највише били склони његови Црногорци. Политичка мудрост и државнички нерв Петра I при организовању власти у Приморју најбоље се огледа у његовом респектовању мјесних прилика и услова, настојању да се са тих основа иде даље.

У раду Којовића нарочито импонује објективност. Не може му се, међутим, замјерити што је, погођене сујете католичког свештеника, свакако претјерао говорећи како су православни свештеници у вријеме руске и црногорске управе уживали неко изузетно велико

поштовање, уважавање и утицај. Иначе, др Мијушковић на темељу архивских извора, широко конфронтирајући податке, утврђује и одаје Којовићу признање за објективност казивања.

Превод Мијушковића успјешно транспонује свакако живи и течни стил италијанског оригинала, настојећи да и локалну боју аутора „словенског“ или „српског“ језика што је могуће више погоди.

Пјесме је Којовић писао на нашем језику; оvdје их је објављено 6. Иако се, сматрамо, бар ове са књижевне стране не могу много похвалити, оне су свакако занимљиве за филолога, а и за фолклористу.

Од посебне вриједности и помоћи читаоцу су напомене др Мијушковића на крају књиге за сваки одјелак мемоара, за дневник и за пјесме, на пуних 90 страна ситнога слога. Којовићев ограничени домен интересовања — простор од Грбља до Чања са жижом у Будви — изванредно допуњују заправо читави есеји у напоменама о спољним околностима и условљеностима, о томе како су се крупне промјене у Европи одражавале и практично рефлектовале на тлу Будве и Боке.

Ваља истаћи да широки избор из оригиналног дјела Антуна Којовића у свестраном и билатом тумачењу и обради др Славка Мијушковића представља једно лијепо обогаћење наше културне баштине.

Н. Ражнатовић

ГЛАСНИК ЦЕТИЊСКИХ МУЗЕЈА, I КЊИГА, ЦЕТИЊЕ 1968.

Један од плодова темељне реорганизације и кадровског ојачања цетињских музеја јесте и појава овога научно-стручног гласила. Њиме се заправо наставља она лијепа научна дјелатност *Гласника Етнографског музеја* на Цетињу, који је излазио од 1961. до 1965. Квалитативна новина јесте широко поље рада које ће нови *Гласник Цетињских музеја* обрађивати. Уводном најавом Редакциони одбор

истиче: „Његов задатак је да проучава разна питања из свих грана наше материјалне и духовне културе, из историје, етнологије, социологије, књижевности, језика и умјетности“. Неће се запоставити ни расправљање стручних проблема музеолошке службе, што ће рутинску дјелатност музеја свакако унапређивати.

Гласник Цетињских музеја заиста се представља као трибина

стваралачких моћи — научно валоризовање разноврсних проблема културноисторијског развитка Црне Горе у најширем смислу. За такву иницијативу у нас музеји на Цетињу и Јесу право мјесто. То потврђује и сљедећа порука покретача *Гласника*: „Поред стручних и научних радника Цетињских музеја, наша је жеља да у њему сарађују и други наши културно научни радници, нарочито они који се баве научним питањима и тематиком из црногорског живота“.

Прва књига *Гласника* богатим и разноврсним садржајем сасвим се представља и добро препоручује својом несумњиво позитивном оријентацијом и духом. Прилоге су дали: Др Павле Васић, *Црна Гора у умјетности XIX века*; др Драган Р. Живојиновић, *Планови нејеске владе за привредну рехабилитацију Црне Горе 1917—1922. године*; др Драгоје Живковић, *Нека размишљања око публикавања Мисала и богослужења на старословенском језику*; др Мирко Р. Барјактаро-

вић, *Погребне радње и обичаји у околини Иванграда*; Ристо Ковијанић, *О зетском митрополиту у Пречистој Крајинској*; Бранко Бабић, *Руски поклон берданки Црној Гори*; Јелена Живковић, *Прилог изучавању емигрантске активности војводе Маша Врбице*; Веља Михајловић, *О презимену Чађеновић*; др Мића Бранислављевић, *Сјећање на експедицију чешких љекара у Црној Гори 1912. године*; Душан Мартиновић, *Андрија Јовићевић и његово дјело*; Никица Вујковић, *Подаци о прославама стогодишњице Његошевог рођења у Прагу и Загребу*; Илија Радуловић, *Црногорци у Топлици*; Милан Јовићевић, *Црногорска одликовања*; Душан Јаушевић, *Сабља краља Милутина*; др Павле Мијовић, *За спасвање једне илуминарне рукописне књиге*; Љубица Кривокапић, *Штетно дејство дима*; Саво Вукмановић, *Чојство и јунаштво старих Црногораца* др Г. Геземена; и Васо Јововић, *Библиографија*.

Н. Ражнатовић

СОВЕТСКОЕ СЛАВЯНОВЕДЕНИЕ

(Материјали IV конференцији историков-славистов).

Издање Бјелоруског државног универзитета „В. И. Лењин“, Минск 1969

Зборник „Советское славяноведение“ садржи материјале са IV конференције историчара-слависта са совјетских виших и високих школа и научних установа која је одржана у Минску од 31. јануара до 3. фебруара 1968. године.

У *Зборнику* су објављени важни материјали који одражавају успјехе совјетске славистике у посљедњих неколико година. Сви објављени реферати и саопштења прочитани су на сједницама двију секција за новију, двију за најновију и секције за историју средњег вијека.

Аутори су искористили разноврсне изворе — материјале совјетских и других архива и разне публикације. Многи подаци саопштени у *Зборнику* први пут се износе пред научну јавност.

На Минској научној конференцији највише материјала (51 од 135) било је посвећено најновијој историји Словена, што симболише оријентацију на изучавање најновије историје и актуелних савремених проблема.

На научној конференцији саопштено је и више важнијих материјала из историје југословенских народа. У првој секцији најновије историје (други свјетски рат и послјератни период) нашу пажњу нарочито привлаче саопштења: И. Д. Очака („О учешћу Југословена у Отаџбинском рату Совјетског Савеза 1941—1945“), И. Н. Чепалова („Унутрашња и спољна политика владе Симовића од 27. марта до 6. априла 1941. године“), Г. М. Славина („Комунистичка партија Југославије — организатор и вођа ору-